

emblemàtiques de l'etapa de la Segona República, de la Guerra Civil i dels primers anys del franquisme, eines que a l'espectador del 1976 el traslladaven al seu passat històric i vital immediat. Patino expressa la distància sideral que separava el present (1971) dels anys 40 i 50, els anys del racionament, de l'estraperlo, dels camps de treball forçat i de la dura lluita de les classes vençudes per la simple supervivència. Un retaule cinematogràfic adobat d'actituds entre desenfadades, lúdiques i tràgiques de les

classes populars. Fet i debatut, Patino reivindica la superioritat moral dels vençuts.

El film oscil·la entre l'emoció nostàlgica —les imatges referents a la Segona República es contraposen a la iconografia nova que imposen els vencedors— i la ironia lleu. És més, Patino construeix la pel·lícula amb documentació exhaustiva que parteix, en bona part, del N-O-D-O, unes imatges oficials autocomplacents que ell contrastava amb les de la vida quotidiana (1939-1953) que contradiuen pel seu

impacte les desgràcies de la vida real, lluny del paradís que projectava el documental franquista, del discurs implantat i de la concòrdia social teòricament existent.

No cal dir que *Canciones para después de una guerra* patí el silenci derivat de les característiques peculiars de la nostra transició a la democràcia, i que la seva distribució i exhibició passà força desapercibuda, de manera que quedà reclosa als àmbits dels cine clubs i de divulgació acadèmica. Pesava més, a finals dels 70, la falsa obertura democràtica del *destape* que no pas la recuperació de les coordenades principals de la memòria col·lectiva.

Ramon Alquézar Aliana,
Professor d'Història
Contemporània de la UAB

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.

Els dijous del
Cineclub

**Revisions:
Cinema i República**

11 i 18 de març del 2010

Cinemes Imperial
Sessió: 20.15 h i 22.30 h

Sessió: 11 de març del 2010

L'Espoir

(1939 - Sierra de Teruel), de André Malraux
En col·laboració amb el Museu d'Història de Sabadell

Sinopsi

Durant la Guerra Civil espanyola, al camp d'aviació dels republicans, els comandants Peña i Muñoz localitzen, amb l'ajuda d'un pagès, un punt de la ruta de Saragossa al qual arriben els reforços franquistes per al front. El pagès aconsegueix travessar les línies per arribar fins a Peña i avisar-lo que l'enemic ha instal·lat un camp d'aviació clandestí, de manera que els pilots republicans es preparen posant a punt els avions.

Fitxa tècnica

Guió i direcció ····· André Malraux
Assistents ········· Max Aub,
Denis Marion
Imatge ··········· Louis Page
Música ··········· Darius Milhaud
Muntatge ········· André Malraux,
George Grace
Nacionalitat ········· Espanya
Durada ··········· 76 min.

Fitxa artística

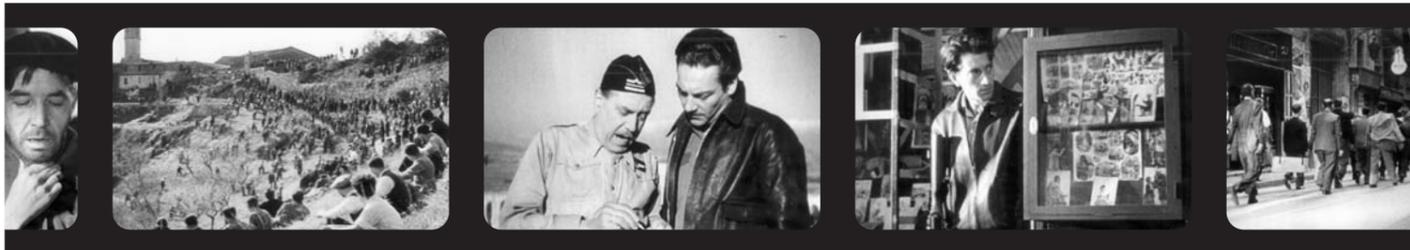
Josep Sempere ····· Comandant Peña
Andrés Mejuto ······· Capità Muñoz
Julio Peña ··········· Attignies
Pedro Codina ········· Schreiner
José Lado ··········· Pagès
Santi Ferro ··········· Saidi

HISTÒRIA

El 18 de juliol de 1936 havia esclatat un cop d'estat feixista contra el govern de la República. André Malraux, un escriptor francès de prestigi (premi Goncourt), s'hi implicà des del primer moment. Així, una setmana després de la sublevació, ja era a Madrid per copsar la situació de primera mà. Tornat a França, i malgrat les reticències d'alguns dels membres del govern, aconsegueix comprar, amb diners de la República, uns quants avions i reclutar pilots i personal tècnic. L'esquadreta actuarà durant set mesos, fins a ser incorporada a l'exèrcit regular. Malraux no s'aturarà aquí. Un cop deixa l'aviació, durant 1937 escriurà la novel·la *L'Espoir*, en què descriurà experiències viscudes, narrades o imaginades en un context que havia viscut en primera persona. Alhora, participa en

el Congrés d'Intel·lectuals Antifeixistes en suport de la República, que es desenvolupa a València, amb estades a Madrid i Barcelona, l'estiu del mateix any. També, i sempre en suport de la legalitat republicana, visita els Estats Units, on reforça la seva idea que cal moure i commoure l'opinió pública d'aquell país, que a primers de 1939 ha de votar una esmena que permetria subministrar armes a la República espanyola. Amb aquests elements, convençut que el millor mitjà de difusió ha de ser una pel·lícula de ficció, però que posi en relleu els valors de fraternitat i solidaritat, en greu perill a causa de la manca de material bèl·lic, Malraux s'entrevista amb el president Azaña i amb el cap del Govern Negrín, i n'obté un apreciable suport econòmic i logístic. La pel·lícula es comença a rodar a Barcelona al juliol de

1938, amb greus dificultats, com per exemple haver de revelar els negatius a París, a causa de les interrupcions d'electricitat que patia constantment la ciutat per culpa dels bombardejos. Malgrat això, s'avança amb els interiors filmats als Estudis Orfea de Montjuïc i els exteriors a Tarragona, Cervera, Collbató, el Prat, Sabadell i Barcelona (carrers dels Montcada i Santa Anna, com també al Poble Espanyol). Però la guerra avança i les tropes

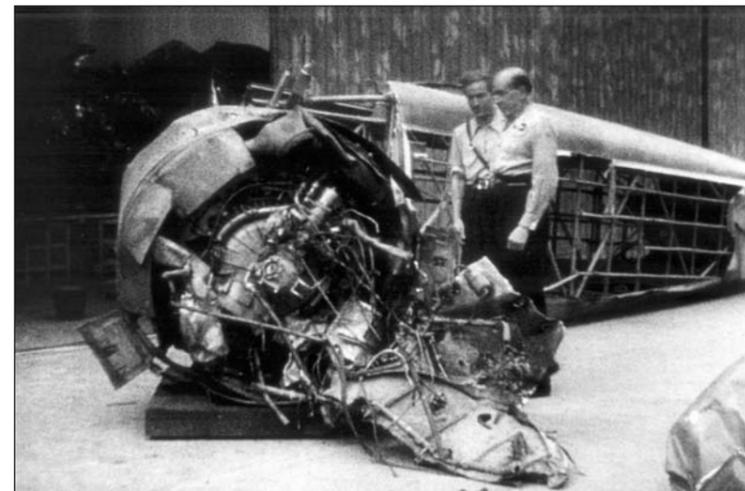
l'exili, el juliol del mateix any. Malgrat haver aconseguit el muntatge abans de l'esclat de la Segona Guerra Mundial, en succeir, se'n prohibeix l'exhibició pública i, més tard, el 1940, en entrar els alemanys a la capital francesa, se n'ordena la destrucció. La còpia que, en aquesta ocasió, es projectarà a la nostra ciutat es va salvar de manera novel·lesca. Recuperada en acabar la guerra, merescu el Premi Louis Deluc 1945, el més prestigiós de cinema a la

Per a ell, l'art (en aquest cas el cinema) és un anti-destí que oposa l'acció al sofriment, al mal, a la mort. Experimentar l'acció porta a la consciència, i, en aquest procés, la consciència esdevé pensament superior, i enalteix la persona.

A la pel·lícula, plena de mancances materials i curulla d'entusiasme per la causa republicana, es posa en relleu, amb un fil d'emoció a penes contingut, la voluntat d'un poble de no perdre la seva dignitat, que intueix amenaçada de mort en cas de victòria de l'enemic. Aquest enemic no es fa mai explícit: per a Malraux, l'enemic veritable és el destí de cadascú i el mitjà de vèncer-lo, la fraternitat i la dignitat de tot el poble. Com diu un ancià a l'escena 39bis, quan un jove li diu: "No pots anar a ajudar, què pots fer per a un mort?" i ell respon: "Donar-li les gràcies". En paraules de Malraux: "Cal donar a l'home consciència de la seva grandesa, encara que ell mateix la ignori".

Espoir-Sierra de Teruel és, possiblement, el testimoni més viu i directe del que significà la malarada guerra fratricida: la voluntat d'un poble per endegar un projecte de solidaritat i l'anorreament d'aquesta última per la manca de suport internacional.

Antoni Cisteró

franquistes entren a Barcelona el 26 de gener de 1939. Dos dies abans, l'equip de rodatge i el material marxen cap a París, on acabaran les escenes imprescindibles per al muntatge als Estudis Pathé de Joinville i alguns exteriors a Villefranche de Rouergue, a prop de Montauban. Finalment, amb només 25 de les 36 escenes previstes al guió, la pel·lícula es projecta per a algunes de les autoritats republicanes espanyoles a

França de l'època. L'escriptor Louis Aragon va escriure: "*Sierra de Teruel* és un gran èxit. No només una fita en la història del cinema, sinó en també en la nostra història, una fita en la confiança en el destí de l'home, en l'infinit progrés de l'home vers sentiments realment humans".

A *Espoir-Sierra de Teruel*, queden patents alguns dels leitmotius d'André Malraux.

Es demana puntualitat. Es demana als espectadors que desconnectin els telèfons mòbils i qualsevol altre aparell acústic abans de començar la projecció. Gràcies.

Els dijous del
Cineclub

Revisions:
Cinema i República

11 i 18 de març del 2010

Cinemes Imperial
Sessions: 20.15 h i 22.30 h

Sessió: 18 de març del 2010

Canciones para después de una guerra

1971, de Basilio Martín Patino

En col·laboració amb el Museu d'Història de Sabadell

Sinopsi

Radiografia entre lúdica i tràgica de la postguerra, focalitzada en cançons emblemàtiques d'abans i després de 1939, suport fonamental del film juntament amb referències a altres elements de mitjans de comunicació: ràdio, tebeos i documentals. Mostra magistral de cultura popular que evidencia els estralls socials i polítics de la dictadura franquista.

Fitxa tècnica

Director · Basilio Martín Patino
Producció · Julio Pérez Tabernero (Tuner Films) España
Guió ····· Basilio Martín Patino, José Luis García Sánchez
Fotografia ····· José Luís Alcaine, en blanc i negre i color
Música ····· Manuel Parada
Durada ····· 102 minuts

CANCIONES PARA DESPUÉS DE UNA GUERRA (1971)

Basilio Martín Patino ha estat un cineasta —entre moltes altres virtuts— fustigador del franquisme: des de *Nueve cartas a Berta*, passant per *Caudillo* i *Queridísimos verdugos* fins al film que ens ocupa *Canciones para después de una guerra*. És, amb la càmera, el cronista de la nit negra que caigué sobre Espanya entre 1939 i 1975. Patino posa en relleu els elements més sordids de la dictadura: la repressió, la corrupció, la manca de llibertats, la pràctica de l'assassinat "legal" i la pauperització de la majoria de la societat espanyola.

A *Canciones para después de una guerra*, Patino, sense que ho hagi explicat mai

obertament, i potser de manera no deliberada, s'inspirà en el seguit d'articles que amb el títol de "Crònica sentimental de España", Manuel Vázquez Montalbán publicà a la revista *Triunfo* l'any 1969. No es pot establir mecànicament una relació causa-efecte, però la data del film (1971) —encara que no s'estrenà per problemes de censura fins al 1976— permet establir aquesta connexió. No parlem pas de plagi, sinó d'un lligam vàlid entre literatura i cinema. Tanmateix, els possibles deutes ideològics de Martín Patino vers Vázquez Montalbán no enterboleixen de cap manera el valor cinematogràfic i històric de *Canciones para después de una guerra*.

Patino demostrà, en aquesta pel·lícula, una sensibilitat política de la virtualitat de la cultura popular, plasmada en la selecció de cançons

Organitza
Cineclub Sabadell
C/ Dr. Crehueras, 24 baixos
08201 Sabadell,
www.cineclubsabadel.org

Amb el suport de
Ajuntament de Sabadell

Hi col·laboren
Ajuntament de Sabadell
Museus Municipals